

16. Shabllysty, V. V., Uvarov, V. H. (2022) Pro neretsydyvnyi kryminalnyi prostupok v umovakh voiennoho stanu [About a non-repetitive criminal offense under martial law]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2, pp. 16–21. [in Ukr.].

ABSTRACT

Pavlo Tkachenko. Criminal-legal characteristics of qualifying signs of leaving a military unit or place of service. The Institute of Criminal and Legal Characteristics, in particular with regard to the voluntary abandonment of a military unit or place of service, investigates and determines the following issues raised before it, namely, objective and subjective features of the composition of the crime, the issue of criminal responsibility, and the specifics of the subject of the criminal offense. In addition, in its content, the criminal law characteristic examines the qualifying features as an integral part of the component. In this way, this scientific work highlights the actual problems of the qualifying signs of voluntary abandonment of a military unit or place of service (Article 407 of the Criminal Code of Ukraine – hereinafter the Criminal Code of Ukraine), as a substantive element of the criminal-legal characterization of crimes against the established order of military service. Qualifying features of the crime and its features are determined. Based on the analysis of the current legislation of Ukraine, attention is focused on determining the expediency of applying aggravating circumstances to some parts of the crime. At the same time, based on the results of the study, the positions of leading legal scholars were analyzed on the issues of determining the qualifying signs of voluntarily leaving a military unit or place of service. An exclusive list of qualifying features, such as those regulated in separate parts of the corresponding article, is provided.

Definitions of the main concepts contained in the structure of qualifying features, namely «special period», «martial law» and «combat situation», in particular the place of consolidation of the latter at the legislative level and in the light of criminal law, are given. The opinions of scientists regarding the interpretation of certain concepts and the application of the latter in the criminal-legal characteristics of the voluntary abandonment of a military unit or place of service through the prism of scientific research are presented. The qualifying feature of committing a crime in the conditions of a special period is studied in detail, in particular as a circumstance that aggravates the punishment. The need to improve the legislation regarding the definition of some constructions is emphasized.

Keywords: *qualifying features, criminal-legal characteristics, war crimes, crimes against the established order of military service, voluntary abandonment of a military unit or place of service, martial law, special period.*

УДК 342.951

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-442-446

Анастасія ЧЕПІЖКО©

ад'юнкнт

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД НАДАВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Досліджено окремі проблемні питання щодо сприймання й урегулювання міжнародного досвіду розвинених країн світу по використанню досвіду наданні адміністративних послуг у сфері ліцензуванню об'єктів дозвільної системи. На сьогодні це питання все більше набуває актуальності в нашій державі, адже наша країна, наше суспільство свідомо ухвалило дуже важливе рішення в розвитку та євроінтеграції. Нині в Україні відбуваються значні зміни та нововведення у сфері адміністративних послуг. Потреба у змінах є цілком очевидною: повномасштабна війна на території України, довгі черги, нескінченні відвідування чиновницьких кабінетів, численні платежі невідомо з яких підстав – все це добре знайомо кожному з нас. Нашою державою забезпечується спроба перейти на новий рівень відносин між громадянином та державою, що передбачає зручні умови отримання адміністративних послуг та свідомий внесок досвіду інших країн світу.

Ключові слова: *міжнародний досвід, ліцензування вогнепальної зброї, вогнепальна зброя, зброя, надання адміністративних послуг.*

© А. Чепіжко, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7395-9541>

chepishko19949@gmail.com

Постановка проблеми. На сьогодні постає багато запитань, як сталося, що у цивілізованому та глобалізованому світі двадцять першого століття, коли ще в кожного є пам'ять про дві криваві війни, стала можливою агресія небачених із 1939 року масштабів. Ця війна стала першою в історії людства, яка відбувається за часів існування соціальних мереж, мобільних телефонів, з яких можна керувати навіть супутниками, самих супутників, з яких видно все живе і неживе на землі, атомних електростанцій, які можуть завдати великої загрози людству, бойових дронів та багато інших, високо технологічних та професійних складових сучасної цивілізації.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання вивчення міжнародного досвіду надання адміністративних послуг у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи в Україні завжди були предметом для дослідження багатьма вченими. Теоретичним та практичним аспектом цього дослідження є взяті матеріали інтерв'ю відомих людей України, таких як Президент України Володимир Зеленський, міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба. Були взяті за основу дослідження нового звіту опитування від Швейцарського незалежного наукового центру Small Arms Survey за авторством викладача Університету Олд Домініон Аарона Карпа щодо кількості вогнепальної зброї на руках у цивільних осіб у всьому світі.

Метою цієї роботи є опрацювання та розкриття головних аспектів використання та започаткування міжнародного досвіду країн світу щодо здійснення органами поліції заходів по забезпеченню дотримання правил дозвільної системи особами, на які поширюється їх сфера в наданні адміністративних послуг.

Виклад основного матеріалу. Це особливо сьогодні набуло свого поширення, адже Україна змушена знову відстоювати свою незалежність та свої кордони. Тому, як ніколи, ми та наша держава стає міцнішою та боєздатною. Причин цієї війни можна називати багато як політичних, психологічних, так і технічних. Але саме головне, що вона приносить не лише втрати з боку економіки, а несе небачені втрати людського життя. Україна та українці вже вибрали для себе головний напрямок в ці тяжкі для нас часи. Ми обрали захищати свою державу, свою землю, свою родину та близьких, мирне та благополучне життя для наших дітей.

Україна на сьогодні йде по великій інтегрованій програмі щодо її розвитку та зміцнення. Наприклад, якщо говорити про широкий погляд на відносини між Європейським Союзом та Україною, наша держава робить великий крок до євроінтеграції. 28 лютого 2022 року, після вторгнення російської федерації на територію нашої держави, Україна подала заявку на членство в Європейському Союзі. Вступ до Європейського Союзу є на поточному порядку денному у багатьох країнах та має за основу майбутнього розширення ЄС з 2022 року в єдиний ринок ЄС та остаточним вступом до ЄС.

Хочемо звернути увагу, що Україна стала одна із семи країн-кандидатів на вступ до ЄС разом з такими країнами, як Туреччина, Албанія, Сербія, Молдова, Чорногорія та Македонія.

Хочемо зазначити, що 23 червня 2022 року Україна набула статусу кандидата на вступ до Євросоюзу [1]. Для України це лише перший крок, але складний крок, на шляху до вступу нашої державі потрібно провести низку реформ та узгодити українське законодавство з європейськими критеріями. На цей час перед Україною стоїть низка завдань, які необхідно виконати, а саме: посилення боротьби з корупцією; проведення реформи Конституційного Суду України; продовження судової реформи в Україні; антиолігархічний закон; здійснення боротьби з відмиванням коштів; «Закон про медіа», а саме приведення медіа законодавства відповідно до європейського; зміна законодавства про національні меншини. Тому хочемо зазначити, що законодавство України чекає низка внесення змін та доповнень, а саме головне – це налагодження механізмів виконання цього законодавства.

Також зазначимо, що ще однією важливою подією для розвитку нашої країни на міжнародній арені, на міжнародній підтримці для України та населення стало подання заявки на вступ до НАТО. Така заявка буда подана Україною у прискореному порядку, наприклад, це зробили такі країни, як Швеція та Фінляндія.

Ця найважливіша, на нашу думку, історична подія сталася саме 30 вересня 2022 року, коли президент України Володимир Зеленський підписав заявку на вступ до НАТО у прискореному порядку, за процедурою, яка буде відповідати нашому значенню для захисту всієї нашої спільноти [2]. Зараз це рішення повинно дійти єдиного консенсусу

всіма 30 країнами – членами Альянсу, а з боку України виконанню усіх вимог для поглиблення партнерства у НАТО. Але позитивним для нас є те, що Генеральний секретар Альянсу ЄНС Столтенберг, зі свого боку, заявив, що двері в НАТО для України відкриті.

Ми підтримуємо думку міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби та доповнюємо її в тому, що Україна вже як де-факто перебуває у складі НАТО. Залишилось лише це питання та статус оформити юридично та на політичному рівні. Але зазначимо, що, на жаль, своє право перебувати у членстві Альянсу наш український народ довів та продовжує доводити на полі бою, де гинуть не лише військові, а й цивільні, серед них і діти.

Україна та український народ з 24 лютого 2022 року показує свою міць, мужність, витривалість, прагнення до миру та цілісності нашої держави. Україна користується підтримкою багатьох країн світу, серед яких важлива підтримка більше 10 країн наміру членства НАТО, це країни: Естонія, Латвія, Литва, Канада, Північна Македонія, Румунія, Словаччина, Хорватія, Чехія та Чорногорія.

Міжнародний досвід надання адміністративних послуг у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи несе для України широкі можливості до розвитку та започаткування нових можливостей в інтеграції ліцензування об'єктів дозвільної системи в Україні. Вогнепальна зброя у світі набирає масового зростання, зокрема, на кінець 2017 року у цивільного населення світу налічувалося приблизно 857 млн одиниць і це приблизно 100 млн одиниць з якої зареєстровано офіційно, і це лише 12 % від загальної кількості.

Треба зазначити, що Small Arms Survey під час свого опитування, на кінець 2017 року взяло до уваги приблизно 230 країн і територій, де налічувалося приблизно 1 млрд 13 млн вогнепальної зброї, 84,6 % з якої на руках цивільних осіб, 13,1 % – в армії, і 2,2 % – у правоохоронних органах [3].

Наприклад, дослідивши опитування Small Arms Survey 2006 року, то незважаючи на те, показник порівняно з 2006 роком, збільшився на 15,7 %, це не означає, що тільки кількість зброї вплинула на нього. Свою роль теж зіграло і поліпшення методів збирання інформації та оцінювання компанією всіх даних. І це при тому, що реєстри мають лише 133 країни. Але також важливо взяти до уваги, що величезна кількість зброї в арміях і правоохоронних органах могла бути втраченою.

Треба зазначити, що за даними опитування Small Arms Survey 2017 року [3], в Україні населення має на руках 4.4 млн стволів легальної і нелегальної зброї. А наприклад, за даними опитування Small Arms Survey 2017 року, в Німеччині зареєстровано 15,8 млн одиниць зброї як легальної, так і нелегальної. Якщо говорити по співвідношенню кількості зброї на 100 осіб, то на кінець 2017 року це приблизно 19,6 одиниць [3].

Надалі більш досконало проаналізуємо та порівняємо процедуру надання адміністративних послуг з питань ліцензування об'єктів дозвільної системи найбільш розвиненої країни Європейського Союзу та країни НАТО, як Канада.

Для кращого розуміння досвіду цієї країни у сфері надання адміністративних послуг у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи, треба взяти до уваги та показати деякі важливі відмінні аспекти від законодавства інших країн.

Канада, як федеративна країна, має три чітко відокремлені рівні влади: федеральний, провінційний, муніципальний. Найбільша кількість послуг надається на провінційному рівні, який можна порівняти з рівнем області в Україні.

Вивчаючи докладніше адміністративні послуги в Канаді, треба звернути увагу, що там терміна як «адміністративні послуги» не використовують, але більш точніше підходить поняття «публічні або урядові послуги». Такі послуги включають і ті, які українське законодавство визначає як власне «адміністративні» – регулятивні заходи (пов'язані з ухваленням рішень, видачою документів, реєстраційними діями), а також інші послуги (інформаційні, культурні, освітні, тощо).

У канадському законодавстві все більше приділяється уваги проблематиці наданні послуг громадянам.

На цей час ця тематика залишається однією з головних у порядку денному на усіх рівнях влади. У центрі уваги є особа та її потреби. Треба звернути увагу, що особливістю державної політики Канади є надання пріоритетного значення створенню «інтегрованих офісів», тобто єдиних офісів, де громадяни можуть отримати широке коло публічних послуг. Тобто різні рівні влади, а в Канаді влада має їх три, а саме федеральний, провінційний та муніципальний рівень, які намагаються об'єднувати свої зусилля при наданні послуг, в тому числі створюючи спільні офіси.

Канада завжди працювала над спрощенням послуг, вона оцінювала та визначала низку послуг, від яких можна відмовитись або які можна спростувати, або які можна об'єднати з іншими.

Значимо, що в Канаді є цікаве правило: якщо особа взагалі не отримала послугу або не отримала її своєчасно, то їй повертаються сплачені кошти. Останні тенденції у сфері надання послуг у Канаді полягають у: спрощенні відносин громадян з урядом; заохоченні громадян до самообслуговування; заохоченні максимальної співпраці між різними органами і рівнями влади; використанні нових технологій (і нових медіа, наприклад, відеоінструкції на youtube). Цікаво, що на перспективу акцент робиться навіть не на комп'ютер, а на мобільні телефони.

Якщо говорити про отримання ліцензії на зброю, то її може отримати мешканець Канади, який досяг 18 років та виконав особливу процедуру для її отримання, не має обставин, що забороняють володіти вогнепальною зброєю. Цікавим є те, що для отримання такої ліцензії, не обов'язково мати громадянство Канади, а відповідно до канадського законодавства власником зброї може бути навіть тимчасовий резидент, тобто людина, яка тимчасово перебуває в країні. На відміну від українського законодавства, дозвіл на вогнепальну зброю може отримати лише громадянин України. В українському законодавстві за відсутності будь-яких дозволів, особи, які досягли 18 років, можуть володіти пневматичною зброєю калібром менше 4,5 міліметрів і швидкістю польоту кулі нижче 100 метрів за секунду, револьверами та пістолетами під патрон Флобера, ножами побутового призначення, а також газовими балончиками (крім тих, які використовуються співробітниками правоохоронних органів). Обіг вказаної категорії засобів самооборони не регулюється законодавством України. Усі вимоги та правила по отриманню дозволів зазначаються в наказі МВС України від 21 серпня 1998 року № 622/

«Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів» [4].

Зважаючи на законодавство Канади, треба звернути увагу, що в Канаді є таке поняття, як мінорна ліцензія. Отримати так звану мінорну ліцензію можуть підлітки від 12 до 17 років та з таким документом мати право користуватись зброєю вільного обігу або купувати набой до зброї, яку їм можуть передавати сторонні законні власники.

Для отримання ліцензії на зброю в Канаді потрібно клопотати про право надання такого дозволу. По-перше, в отриманні такого права, це є реєстрація на курси зі збройової безпеки. У цій державі особа, яка подає дані для отримання дозволу, має пройти лише одне заняття зі збройової безпеки, його в Канаді називають CFSC – Canadian Firearms Safety Course. Але є випадки, коли громадяни подають документи для отримання ліцензії на зброю з обмеженим обігом, то в такому разі потрібно буде пройти два таких заняття, які мають назву CFSC + CRFSC. Такі одноденні курси тривають від 6 до 10 годин кожен та залежно від кількості слухачів. В кінці кожного курсу громадянин проходить тести і через місяць отримує на власну пошту папери у двох екземплярах про закінчення курсу зі збройової безпеки.

По-друге, в отриманні ліцензії на зброю є збір документів та заповнення анкети про отримання дозволу на зброю. При заповненні анкети обов'язковою умовою є надання рекомендацій двох мешканців Канади (не обов'язково резидентів). Особа, яка не є постійним резидентом, або постійний резидент Канади, але перебуває в Канаді менше ніж 5 років – то такій особі буде потрібен лист від Консульства про відсутність судимості. Таку довідку Консульство надає від 14 до 30 днів. Зібравши всі документи та заповнивши анкету, отримавши документи про проходження курсів збройової безпеки, такі особи відправляються до відповідного підрозділу поліції Канади.

Висновки. Порівнюючи ці країни, однозначно можна зробити висновок, що законодавство Канади чітко має установлені умови отримання ліцензії на право володіння зброєю, ця країна має налагоджені та чітко розвинені технічні й інформаційні бази. Це країна з розвинутою технічною складовою застосування та використання громадянами технічних баз та сайтів у різних зручних мережах.

Україна може брати за основу чітку організовану роботу фізичного офісу канадського законодавства, веденням чітко злагодженої роботи офісу, з наявними гарно

обладнаними робочими місцями, технічною базою та державним обслуговуванням. Потрібно також розвивати ІТ-технології на території України, щоб все більше розвивалася тема «електронного цифрового підпису», щоб для отримання послуги було достатньо звернутися онлайн чи електронною поштою на сайті отримання певного виду послуги. Або отримуючи ту чи іншу послугу, проходити на сайті процедури, наприклад, ідентифікацію особи, для ідентифікації особи, якщо це дійсно потрібно, можуть використовуватися також інші інструменти (наприклад, уточнюючі питання персонального характеру, як це використовується аналогічно в банківській системі).

Отже, робимо висновок, що Україна вистійть та доведе всьому цивілізованому світові, що ми – українці, справжня нація, ми нація і держава, яка здатна себе захищати, й жодна російська агресія проти нас не завадить нам стати єдиною та консолідованою державою.

Список використаних джерел

1. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. *Урядовий портал*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes>.
2. Звернення Президента України, підписуючи заявку України на вступ у пришвидшеному порядку до НАТО. URL : <https://www.president.gov.ua/news/mi-robimo-svij-viznachalnij-krok-pidpisuyuchi-zayavku-ukrayi-78173>.
3. Estimating Global Civilian-held Firearms Numbers By Aaron Karp Publications Briefing Paper, June 2018. URL: <https://www.smallarmssurvey.org/resource/estimating-global-civilian-held-firearms-numbers>.
4. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металними снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>.

Надійшла до редакції 24.01.2023

References

1. Ukraina otrymala status kandydata na chlenstvo v Yes [Ukraine received the status of a candidate for EU membership]. *Uriadovyi portal*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes>. [in Ukr.].
2. Zvernennia Prezydenta Ukrainy, pidpysuiuchy zaiavku Ukrainy na vstup u pryshvydshenomu poriadku do NATO [Address of the President of Ukraine, signing Ukraine's application for accelerated accession to NATO]. URL: <https://www.president.gov.ua/news/mi-robimo-svij-viznachalnij-krok-pidpisuyuchi-zayavku-ukrayi-78173>. [in Ukr.].
3. Estimating Global Civilian-held Firearms Numbers By Aaron Karp Publications Briefing Paper, June 2018. URL: <https://www.smallarmssurvey.org/resource/estimating-global-civilian-held-firearms-numbers>.
4. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vyhotovlennia, prydbannia, zberihannia, obliku, perevezennia ta vykorystannia vohnepalnoi, pnevmatychnoi, kholodnoi i okholoshchenoi zbroi, prystroiv vitychyznianoho vyrobnytstva dlia vidstrilu patroniv, sporiadzhenykh humovymy chy analohichnymy za svoimy vlastyostiamy metalnymy snariadamy nesmertelnoi dii, ta patroniv do nykh, a takozh boieprypasiv do zbroi, osnovnykh chastyn zbroi ta vybukhovyykh materialiv [On the approval of the Instructions on the procedure for the manufacture, acquisition, storage, accounting, transportation and use of firearms, pneumatic, cold and cooled weapons, devices of domestic production for firing cartridges, equipped with rubber or metal projectiles with similar properties of non-lethal action, and cartridges for them, and also ammunition for weapons, main parts of weapons and explosive materials] : nakaz MVS Ukrainy vid 21 serpnia 1998 roku № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Anastasia Chepizhko. Foreign experience in providing administrative services in the field of licensing of permitting system objects. The article examines certain problematic issues related to the perception and regulation of the foreign experience of developed countries in the use of experience in providing administrative services in the field of licensing of licensing system objects. Currently, this issue is becoming increasingly relevant in our country, as our country and society have consciously made a very important decision in the development and European integration. Ukraine is currently undergoing significant changes and innovations in the field of administrative services. The need for change is quite obvious: a full-scale war on the territory of Ukraine, long queues, endless visits to official offices, numerous payments for unknown reasons – all of this is well known to each of us. Our country is making an attempt to move to a new level of relations between the citizen and the state, which provides for convenient conditions for obtaining administrative services and a conscious contribution of the experience of other countries.

Keywords: *foreign experience, firearms licensing, firearms, weapons, provision of administrative services.*